

PRICIPALELE SPECII DE PEȘTI CU IMPORTANȚĂ ECONOMICĂ DIN ROMÂNIA (II)

Dr. Ing. Matiuți Marcel

Fascicula PS-02, martie 2009

INTRODUCERE

Potențialul bălților românești este aproape de 10 ori mai mare decât producția actuală de pește, iar cererea crește continuu, de la an la an. În România există bazine piscicole amenajate în suprafață de aproximativ 64000 ha, la care se adaugă 100000 ha de bazine naturale, de unde s-ar putea „extrage” anual 60000 t de pește.

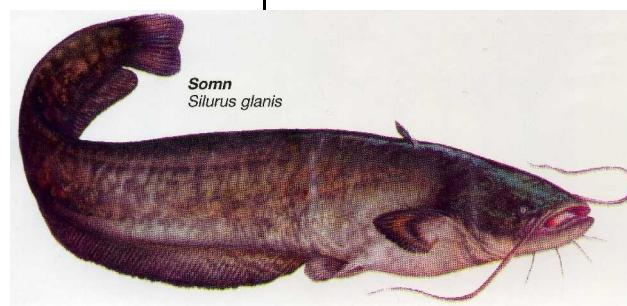
SOMNUL (*Silurus glanis*)

Acest pește răpitor este răspândit la noi în țară în albia Dunării și în toate râurile de șes. Poate fi întâlnit și în unele ape stătătoare. Populațiile de somn s-au rărit, iar greutatea medie a exemplarelor s-a micșorat din cauza suprapescuitului și braconajului.

Culoarea în regiunea dorsală este cenușie-măslinie; laturile trunchiului au aceeași culoare prezentând și pete marmorate, iar abdomenul este albicios-gălbui.

Capul și gura sunt mari, plate prezentând două mustăți lungi, iar sub buza inferioară patru mustăți mai scurte și subțiri. Gura are numeroși dinți mici. Ochii sunt foarte mici. Corpul este cilindric spre cap ca apoi spre partea dorsală să fie mai subțire și comprimat lateral. Nu este acoperit cu solzi. Înotătoarea anală este lungă, ajungând până la înotătoarea codală.

Perioada de reproducere este în aprilie-mai. Icre sunt toxice pentru consumul uman. Poate să ajungă până la lungimea de 5 m și greutatea corporală de 300 kg. Prezintă o mare importanță economică având carnea deosebit de fină și gustoasă până la greutatea de 5 kg, după care conținutul în grăsime crește foarte mult. Se poate crește în sistem intensiv în heleșteie.

Somn
Silurus glanis

ȘTIUCA (*Esox lucius*)

Este un pește răpitor, foarte lacom, răspândit în ape curgătoare și stătătoare.

Culoarea sa este cenușie-verzuie, uneori complet neagră sau cafeniu închis. Capul este lung, semănând cu un cioc de rață și având maxila mai lungă decât mandibula, gura largă cu dinți ascuțiți în număr de peste 700. Corpul este lung și de formă cilindrică. Înotătoarea dorsală este suprapusă cu înotătoarea anală. Culoarea abdomenului și a înotătoarelor irizează în roșu și în violaceu.

Știucă
Esox lucius

Prezintă importanță pentru realizarea procentului de 10% de pești răpitori dintr-o crescătorie de crapi. Se reproduce în februarie-aprilie. Poate să ajungă la lungimea de 1,5 m și greutatea de 15 kg. Calitatea cărnii este foarte bună.

PĂSTRĂVUL COMUN INDIGEN (*Salmo trutta fario*)

Specie de pești caracteristică apelor reci de munte. Se dezvoltă bine în apele cu curent puternic și este foarte sensibil la variațiile de oxigen. Preferă apa oxigenată cu 7-9 cm³O₂/l, reci cu temperatura de 2-6°C, cu viteza de 1-2m/s și chiar mai mult. Culoarea este în funcție de zona în care trăiește. În general spinarea are o culoare auriu deschisă, iar partea ventrală are reflexe argintii și este fără pete. Restul corpului are puncte roșiatice sau negre, înconjurate de o dungă albastruie sau albă.

Corpul este alungit și acoperit cu solizi. Are două înotătoare dorsale, prima fiind cea mai mare. Gura este mare, fără mustăți și este prevăzută cu dinți. La femelă falca de sus este ceva mai lungă decât cea de jos, iar la mascul este inversată. Este un pește carnivor care trăiește cu alți pești, insecte, larve, crustacei, icre etc. Se reproduce toamna târziu când temperatura apei ajunge la 6-8°C. Se dezvoltă destul de încet, atingând lungimea de 20-40 cm și greutatea corporală de 300-500 g la vârsta de adult. Carnea este de calitate deosebită.

PĂSTRĂVUL FÂNTÂNEL (*Salvelinus Fontinalis Mitchell*)

Este originar în SUA și a ajuns în Europa în anul 1884, iar în România în 1906. Se găsește în număr restrâns la câteva pâraie afluențe Mureșului și Someșului Rece. Ca mod de viață se aseamănă cu cel al păstrăvului de munte.

Are un colorit foarte frumos. Pe un fond cenușiu-verzui are mici puncte de culoare portocalie-roșiatică sau roșie puternică, încercuite cu albastru. Aripioarele pectorale și abdomenul au marginea albicioasă.

Este puțin rezistent la boli, din care cauză se crește greu în crescătorii. Este sensibil la variații de temperatură și poluare. Carnea nu este de calitate prea bună. Reproducerea are loc odată cu a păstrăvului indigen cu care se încrucișează și dă hibrizi sterili.

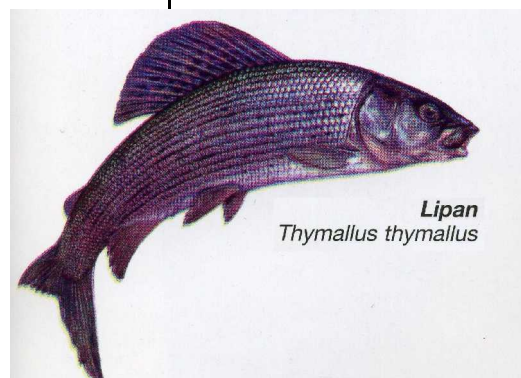

PĂSTRĂVUL CURCUBEU (*Salmo gairdneri Richardson*)

Este originar din America de Nord și este crescut în România. Se deosebește de păstrăvul indigen prin mărimea punctelor roșii care sunt foarte mărunte. Solzii sunt mici. Pe părțile laterale prezintă o bandă multicoloră care-i dă și numele. Spatele este albastru-cenușiu, laturile argintii și abdomenul albicios.

La maturitate atinge lungimea de 23-25 cm și o greutate corporală de 800-1600 g. Ajunge și la 6 kg. Se pretează a fi crescut în sistem intensiv mai bine decât cel indigen, având un ritm mai mare de dezvoltare și suportând bine variațiile mai mari de temperatură. Este mai puțin pretențios la gradul de oxigenare al apei. Are rezistență mai mare la boli, comparativ cu alți păstrăvi.

Există și o altă specie de păstrăv curcubeu, originar din Scandinavia care a fost importat pentru prima dată în România în anul 2000 și se numește (Onchorhynchus mykiss Walbaum).

LIPANUL (*Thymallus thymallus*)

Este un pește autohton numit și cimbrisor. Este foarte răspândit în apele de munte în așa numita zonă a lipanului, adică la o altitudine ceva mai joasă decât a păstrăvului. Se deosebește de păstrăv prin gura mică, dinți mai puțin dezvoltați, având înotătoarea dorsală foarte lungă.

Spatele și capul au culoarea cenușie brun-verzuie, lateral trunchiul este argintiu cu luciu metalic, iar abdomenul alb argintiu. Ajunge la o lungime de 30-35 cm și greutate până la 2000 g. Se pretează a fi crescut în sistem intensiv în anumite condiții. Are carnea de calitate deosebită.

LOSTRIȚA (*Hucho bucho*)

Corpul este alungit și gros, cu lungimea de 1,0-1,3 m și greutate de 9-12 kg. Spatele este colorat în ruginiu-cenușiu, flancurile și abdomenul sunt alb-argintii. Jumătatea superioară a trunchiului este acoperită cu pete negre. Preferă apele cu vârtejuri, curenți puternici. Se reproduc în aprilie-mai. Pe fundul albiei femelele sapă o adâncitură de cca. 30 cm unde depune icrele care vor fi fecundate de unul sau mai mulți masculi. Maturitatea sexuală se atinge la 5 ani. În tinerețe hrana este formată din plancton și insecte, iar apoi cu pești, broaște. Există rezultate bune pentru creșterea în sistem intensiv.

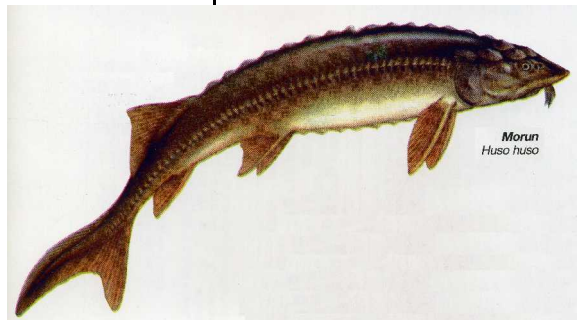
MORUNUL (*Huso huso*)

Morunul este cel mai mare și mai valoros pește al apelor noastre, fiind considerat sturionul cel mai de preț. Capul acoperit cu plăci are botul scurt și moale. La exemplarele tinere botul este triunghiular, ascuțit la vârf și acoperit cu scuturi tari, care nu cresc în timp ce la exemplarele vârstnice scuturile se adâncesc în piele, încât botul devine moale. Fenomenul de adâncire a scuturilor în piele pe măsură ce înaintează în vârstă se petrece pe tot corpul morunului. Din această cauză exemplarele vârstnice au pielea lipsită de scuturi. La morunii tineri se pot observa 11-14 scuturi dorsale, 41-52 scuturi laterale și 9-12 scuturi ventrale. Culoarea corpului este cenușie, iar abdomenul este alburui. În mod obișnuit morunul are 2,0-2,5 m și cântărește 40-70 kg. Pot exista și exemplare de 1000 kg, greutate corporală pe care o atinge la vârste înaintate pe la 70 ani. Masculii ating maturitatea sexuală la vârsta de 15-18 ani, iar femelele la 16-21 ani. Morunul este un pește migrator. Primăvara, începând cu luna martie morunul urcă în susul fluviilor și râurilor pentru reproducere. Icrele sunt depuse pe fundul acestor ape la un curent de apă potrivit. Reproducerea se termină în mai. Migrația continuă și vara până toamna târziu în noiembrie. Exemplarele de morun care au intrat în fluviu vara sau iarna iernează aici, ca și nisetru reproducându-se în anul următor. Cei care au rămas în mare caută locuri mai adânci, în platoul continental de 60-70 m, unde se hrănesc tot timpul iernii cu hamsii, moluște, creveți, guvizi. O femelă de 100 kg cu vârsta de 20-25 ani poate depune 8 milioane de icre. Aceste icre sunt mai mari ca și la ceilalți sturioni, având diametrul de 2,5-3 mm și culoarea cenușie și cu gust deosebit. Sunt cele mai apreciate și mai scumpe icre negre. Femelele de morun pot să aibe o cantitate de icre până la aproximativ 10% din greutatea corpului. În afară de Marea Neagră, morunul trăiește în Marea de Azov și în Marea Caspică unde se pescuiesc și în cele mai mari cantități.

Carnea de morun este excepțională și fină. Se livrează în stare proaspătă sau sub formă de fileuri, puțin sărate și afumate cunoscute sub numele de batog. Vezica înotătoare uscată, recoltată de la morun se folosește la fabricarea unui clei de calitate folosit la limpezirea vinurilor și la confecționarea cașetelor în industria medicamentelor. Pielea de morun, bine prelucrată poate fi folosită ca talpă pentru încălțăminte ușoară.

NISETRUL (*Acipenser guldenstaedti* Brandt)

Nisetru este un sturion cu mare valoare economică. Capul este asemănător cu cel al altor sturioni, doar botul este scurt, rotunjit și lat. Trunchiul este îngroșat în partea ventrală și se îngustează spre cea caudală. Este acoperit cu 5-19 plăci dorsale, 28-50 plăci laterale și 6-14 plăci ventrale. Printre cele 5 rânduri de scuturi puternice de pe corp, se găsesc plăcuțe mici, de formă stelată, dispuse în șiruri.

Are culoarea galben- cenușiu. Lungimea corpului este 80-120 cm și greutatea corporală 12-15 kg. Este un pește migrator care se reproduce în perioada martie-mai. Reproducerea nu se face în fiecare an, ci odată la 2-3 ani.

La gurile Dunării se pescuiește o cantitate mică de nisetru, cantități mai mari pescuindu-se în Marea Caspică.

PĂSTRUGA (*Acipenser Stellatus Pall*)

Acest sturion are capul acoperit cu 5 șiruri de plăci osoase, dispuse sub forma unor scuturi în număr de 9-16 dorsale, 26-43 laterale și 9-14 ventrale.

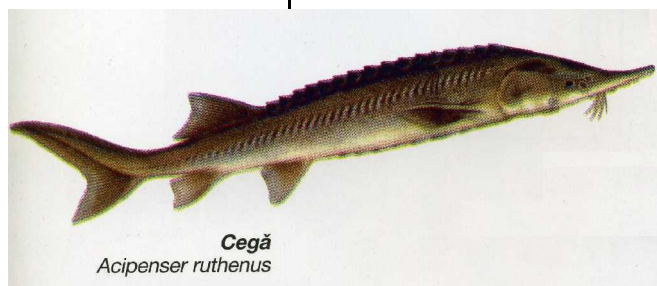
Are un bot alungit și lățit. Dintre toți sturioni are corpul cel mai zvelt cu alură elegantă. Culoarea este dimensiuni de 80-100 cm și cântărește 5-8 kg. Pentru reproducere migrează în fluvii. Trăiește în Marea Neagră și Marea Caspică.

Păstrugă
Acipenser stellatus

cenușiu închisă. Are

Obletul mare în 2001

Cegă
Acipenser ruthenus

doar trei exemplare!

CEGA (*Acipenser ruthenus*)

Cega este un sturion adaptat pentru viața în ape dulci. Se întâlnește rar, fiind o specie periclitată. La unele exemplare botul este lung și subțire, la altele scurt și rotunjit. Corpul este acoperit cu 12-17 scuturi dorsale, 52-71 scuturi laterale și 10-19 abdominale.

Cega poate să ajungă la lungimea de 90 cm și la o greutate corporală de 15 kg. Se reproduce în perioada aprilie-iunie. Icrele de la această specie nu sunt la fel de apreciate la fel ca și la ceilalți sturioni. Carnea este deosebit de gustoasă, ca și la toți sturionii.

SPECII DE PEȘTI PE CALE DE DISPARIȚIE

După *Bacalbașa-Dobrovici*, speciile pe cale de dispariție sau deja dispărute sunt:

Șipul (*Acipenser sturio*) – nu a mai fost semnalată în România;

Viza (*Acipenser mediventus*) – întâlnită altădată în Dunăre, în ultimii 20 de ani au fost capturate doar câteva exemplare;

Cleanul mic (*Leuciscus leuciscus*) – posibil să existe în unele râuri;

Obletul mare (*Chalcalburnus chalcoides mento*);

Șalăul vârgat (*Stizostedion volgae*) – posibil să existe în unele bălți dunărene;

Gasterosteus aculeatus crenobiontus – subspecie caracteristică izvoarelor de apă dulce a lacului Techirghiol. Astăzi este dispărut;

Cleanul dungat (*Leuciscus souffia agassizii*) – întâlnită în Tisa și unui afluenți;

Fâsa mare (*Cobitis elongata*) – se găsește doar în râul Nera

Condițiile de viață în apele stătătoare din România s-au schimbat mult, mai ales datorită influenței factorilor antropici: îndiguiri, baraje, calitatea apei și poluare, carierele de nisip, navigația, introducerea unor specii de pești și paraziți noi, pescuitul excesiv și braconajul. Speciile de pești care au reușit să se adapteze la aceste schimburi au dispărut sau sunt pe cale de extincție. Cunoașterea speciilor de pești care există este de o importanță deosebită pentru menținerea genofondului mai ales la cele periclitate. Protejarea speciilor de pește este în funcție de politica statului și posibilitățile disponibile ale societății. În septembrie 2007 la Interlaken (Elveția) s-a adoptat Planul de acțiune mondială pentru resurse zoogenetice. Planul recomandă guvernelor țărilor de a demonstra voința lor politică de a susține și mobiliza resursele zoogenetice pe care le are fiecare țară. Doar prin protejarea biodiversității speciilor se poate asigura în viitor securitatea alimentară a populației umane. Fără măsuri imediate se riscă pierderea irecuperabilă a numeroase specii de pești din țara noastră. Printre aceste măsuri una dintre ele ar fi impunerea unor programe pentru educație și instruire științifică și tehnică cu privire la măsurile de identificare, conservare și utilizare performantă a biodiversității speciilor.

Bibliografie

- Bușniță Th., Alexandrescu I., 1963 – *Atlasul peștilor din apele RPR*, ed. Științifică, București
 D. Davidescu (coordonator), 2002 – *Conservarea biodiversității speciilor vegetale și animale*, Ed. Academiei Române, București
 Kaszoni Z., 1974 – *Creșterea peștilor în iazuri și heleșteie*, Ed. Ceres, București
 Negruțiu A. și col, 2000 – *Fauna cinegetică și salmonicultura*, Ed. Ared, București
 Imaginile cu specii de pești Țăruș V. Poster cu specii de pești

Material elaborat de către:

Dr. ing. Matiuti Marcel, Disciplina de Zootehnie Generală și Ameliorare, Facultatea de Medicină Veterinară, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului din Timișoara, colaborator al Unității de Extensie

Contact:

Centru de Consiliere - Unitate de Extensie,
 Calea Aradului nr. 119 tel/fax: 0256 277127
 WEB: www.unitate-extensie.org.ro
 E-mail: m.matiuti@unitate-extensie.org.ro

CENTRUL DE CONSILIERE - UNITATE DE EXTENSIE

Centrul de Consiliere - Unitate de Extensie este o asociație nonprofit înființată pe lângă Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului din Timișoara care are ca scop extensia, respectiv transmiterea rezultatelor cercetării științifice către societate, cu scopul dezvoltării acesteia.

© 2009, Toate drepturile rezervate Asociației Centru de Consiliere - Unitate de Extensie.

Materialul se distribuie gratuit și se poate multiplica, copia sau distribui doar în baza unui acord scris cu Unitatea de Extensie

Material promovat prin proiectul PHARE - *Centru pilot de promovare a cooperării transfrontaliere româno-sârbe în agro-zoo-vet business*, finanțat prin Programul de Vecinătate România-Serbia 2004-2006, RO2005/017-538.1.01.15.

Editor coordonator: Ioan Hușu - UEX Media. Data editării: noiembrie 2007 Adresă: Unitatea de Extensie a Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului din Timișoara, Calea Aradului nr. 119, Timișoara-300645, Timiș - România tel/fax: 0040256277127, www.unitate-extensie.org.ro, office@unitate-extensie.org.ro.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene